

DON SKODA FERENC A NEMHIVŐK TITKÁRSÁGÁRÓL

(Don Skoda Ferenc és P. Szabó Ferenc beszélgetése. Elhangzott a Vatikáni Rádióban 1970. máj. 2-án.)

Ismeretes, hogy a Nemhivők Titkársága a II. Vatikáni Zsinat egyik gyümölcse: a *Gaudium et Spes* k. zsinati konstitúció, amely az egyház és a világ kapcsolatával foglalkozik, kifejezetten sürgette, hogy őszinte és komoly párbeszéd alakuljon ki a hívők és a nemhivők között. Meghívtuk stúdiónkba Don Skoda Ferenc szlovák származású papot, aki magyarul is beszél, tájékoztassa hallgatóinkat a Titkárság célkitűzéseiről és tevékenységéről. Don Skoda Losoncon született; teológiai tanulmányait Rómában végezte. Jelenleg a Nemhivők Titkárságán dolgozik, így első kézből kapjuk az információkat.

K.: Főtisztelendő Úr, Ön a Nemhivők Titkárságán dolgozik szinte megalapítása óta; kérjük, tájékoztassa hallgatóinkat e Titkárság eredetéről, célkitűzéséről, összetételéről és jelenlegi tevékenységéről.

V.: Még tartott a zsinat, amikor már egyes atyák arra gondoltak: létre kellene hozni egy titkárságot a nemhivők számára. Ennek a csoportnak a vezetője Bea bíboros volt. Kívánságuk kedvező visszhangra talált a Szentatyánál. VI. Pál 1964 júliusában magánkihallgatáson fogadta a szalézianus filozófia-professzort, Don Vincenzo Mianot, akit az új Titkárság leendő titkárának jelöltek ki, hogy megtárgyalja vele a létrehozandó hivatal célkitűzéseit. Miano professzor arra számított, hogy a kihallgatás során máris megkapja a Titkárság jól kidolgozott irányelveit. Nagy volt a meglepetése, amikor a Szentatya — mindjárt beszélgetésük elején — megkérdezte tőle: mit lehetne tenni a nemhivőkért és miképpen kellene megszervezni a kérdéses Titkárságot? Don Miano meglepetését palástolva próbálta kifejteni elgondolását és röviden összefoglalta a Bea bíboros által vezetett püspök-csoport elgondolását. A Szentatya megtette saját megjegyzéseit és megbízta Don Mianot, hogy írásban készítse el a Titkárság tervét. A szalézi atya emlékezetében megmaradtak a Pápa utolsó szavai: *usus docebit* — a gyakorlat majd megtanít bennünket arra, mit kell tennünk.

Miano professzor előbb kikérte Bea bíboros tanácsát, majd elkészítette a Szentatya által kívánt tervet; 1964 szeptemberében nyújtotta be a Pápának. VI. Pál 1965 márciusában nevezte ki Don Mianot a hivatali titkárának, elnökének pedig König bíboros bécsi érseket tette meg. A Nemhivők Titkárságának alapító okmányát 1965 április 9-én tette közzé az *Osservatore Romano*.

Az így megalapított titkárság mindjárt megkezdte munkáját: részt vett „Az Egyház a modern világban“ c. zsinati konstitúció kidolgozásában. (Ismeretes, hogy ez a konstitúció külön foglalkozik az ateizmus-

sal.) A zsinat alatt és utána tovább kellett fejleszteni ezt az új egyházi szervezetet. A Szentszék már 1965-ben 23 püspököt nevezett ki (ezeknek a számát később növelte) a Titkárság tagjai közé; ezek a püspökök a világegyház különböző részeit képviselik. A Titkárság tagjai még a zsinat alatt kétízben összeültek. Miként a két másik titkárság, a keresztények egységével és a nemkeresztény vallásokkal foglalkozó, a most szóbanforgó hivatal is úgy szervezi meg a tájékoztatást, hogy lehetőleg minden országban legyenek helyi titkárságai. A tag-püspökökön kívül számos konzultor tartozik még a Titkársághoz, a különböző országok képviselőjében. A római hivatal és a helyi képviselők főcélkitűzése az, hogy tanulmányozzák az ateizmus különböző formáit és elmélyítsék a párbeszédet hívők és nemhívők között. Titkárságunk évenként négyszer közzétesz egy tájékoztatót, amely híreket közöl tevékenységéről, valamint a püspökkari konferenciák által irányított helyi titkárságok és világi intézmények munkásságáról. A Nemhívők Titkárságának tevékenysége egyáltalán nem politikai jellegű. A Titkárság nem harcolni akar az ateizmus ellen, még ha harcos ateizmusról van is szó, hanem az érintkezést, a dialógust keresi a nemhívőkkel, hogy így biztosítsa a vallásnak azt a helyet, amely kijár neki a társadalomban, és hogy a nemhívőket a vallási toleranciára bírja. Hívők és nemhívők számos területen együttműködhetnek az emberi problémák megoldásában, így pl. a béke és a társadalmi igazságosság ügyének előmozdításában.

K.: Az Önök Titkársága 1968-ban egy dokumentumot tett közzé a párbeszédéről. Főszíntelenő Úr mint a Nemhívők Titkárságának munkatársa minden bizonnyal közreműködött ennek előkészítésében. Hallgatónk hálásak lennének, ha most röviden szólna a párbeszéd e direktívumáról.

V.: Titkárságunknak az volt a célja e dokumentum kibocsátásával, hogy megvilágítsa a párbeszéd igazi természetét és bizonyos félreértéseknek elejét vegye, továbbá, hogy a helyes vágányon előbbrevigye a már megkezdett dialógust. Maga a párbeszéd nem teljesen új dolog, hiszen az emberek bizonyos értelemben mindig is dialogizáltak. Titkárságunk a kérdéses dokumentumot elsősorban a katolikusoknak szánta, de ezenkívül általában a keresztényeknek, és végül a nemhívőknek, illetve a különböző vallások híveinek is. Tehát amit a dialógusról mond, az még a nemhívőkhöz is szól.

Ami az új dokumentum eredetét illeti: megmondhatom, hogy nyomom követtem kidolgozását. Kezdetben csak gyenge palánta volt, de lassan növekedett és gazdagodott. Eredeti vázlatát egy szűkebb körű bizottság, a Titkárság néhány konzultorának egy csoportja készítette el. A Titkárság többi konzultora és püspök-tagjai véleményezték a tervezetet: az így kijavított, kiegészített dokumentumot megküldték minden püspökkari konferenciának, hogy ezek is megtehesék észrevételeiket.

Egyébként más római hivatalok is megvizsgálták a dokumentumot közzététele előtt.

A direktóriumban leírt párbeszéd az emberek kölcsönös nyitottságának, a kölcsönös adásnak és kapásnak egyik kifejezése. Ez a dialógus különbözik attól, amely a mi korunknak megfelelően igyekszik hirdetni az evangélium örömhírét.

K.: Főtisztelendő Úr milyen tapasztalatokról számolhat be, hogyan látja a Titkárság tevékenységét?

V.: Néhány mondatban összefoglalhatom tapasztalataimat. A Titkárság tevékenysége egészen új az egyházban. Hivatalunk munkája különbözik a római Kúria többi hivatalának munkájától. A mi tevékenységünk sikere nagyban függ az egyéni kezdeményezésektől, a különböző országok, kultúrák és népek tapasztalataitól és ismeretétől. Nemcsak a hívők és a kommunisták között akarjuk előmozdítani, a párbeszédet, hanem a hívők és a nemhívők valamennyi típusának képviselői között is. Ezért alaposan tanulmányoznunk kell a világ különböző részein fellelhető hitelenség formáit és helyi titkárságokat kell létrehozunk az ateizmus tanulmányozására. Nincs még sok tapasztalatunk és részleteiben kidolgozott munkaprogramunk, mint a római Kúria más hivatalainak. Titkárságunk úttörő munkát végez. A tapasztalat majd megtanít bennünket arra, mit kell kifejlesztenünk és mit kell elhagynunk.

K.: Utolsó kérdésünk: melyek a Titkárság jövő tervei?

V.: Jövő terveinket a múltra és a jelenre alapozzuk. XXIII. János ideje óta a hívők és nemhívők közötti párbeszéd jelentős utat tett meg. Mindenki meggyőződhetett arról — különösen a zsinat alatt —, hogy az egyház nem akar elszigetelődni a világtól, hogy elsősorban nem a tévedéseket akarja elítélni, hanem kapcsolatot teremteni korunk embereivel. Csakis a párbeszéd küszöbölheti ki az előítéleteket, a gyűlöletet, a türelmetlenséget az egyes emberek és a nemzetek között, csakis a párbeszéd teremtheti meg a rokonszenvenek azt a légkörét, amely lehetővé teszi az együttműködést. Reméljük, hogy Titkárságunk a jövőben is hozzájárul ennek a légkörnek a megteremtéséhez: az emberméltóság tiszteletét kell elősegítenünk, — minden ember tiszteletét nemzetre, fajra és világnézetre való tekintet nélkül.

Meg vagyunk győződve arról, hogy csakis a demokratikus szabadság keretében kibontakozó dialógus képes kialakítani az emberekben ezt a humanizmust. Reméljük, hogy az akadályok és nehézségek ellenére is elmélyül a párbeszéd a hívők és nemhívők között Magyarországon is, és meghozza gyümölcsseit.